

داکتر ولید حقوقی فقید (ستاره درخشان حقوقی که زود افول کرد)

بتاریخ نهم دسمبر سال (۱۹۸۳ م) دست اجل به سراغ یک شخصیت دانشمند و خدمتگار صدیق وطن داکتر ولید حقوقی آمد و او را که هنوز جوان بود، از کنار خانواده و دوستانش بسوی ابدیت برد.

با آنکه دوران کاری هشت ساله مرحوم داکتر حقوقی در کشور بسیار کوتاه بود، اما دست آورد هاو کارنامه های او بحیث یک استاد مسلم در رشته حقوق و یک قاضی آگاه و عادل در راه انکشاف نظام قضائی کشور بسیار بزرگ و چشم گیر بود. در این مدت او توانست با دانش و اهلیت کاری خود بسرعت به مقامهای بسیار مهم و حساس کشور نائل آید .

انفاذ قانون اساسی ۱۳۴۳ با دو تحول بسیار عمده در ساحه امور عدلی و قضائی توأم بود: یکی تشکیل اداره ٔ ٔارنوالی در چوکات وزارت عدلیه که وزیر عدلیه در عین زمان بحیث لوی ٔارنوال ایفای وظیفه میکرد و دیگر استقلال قوه قضایه و سپردن همه امور قضا به اورگان جدید بنام ستره محکمه که متشکل از ۹ قاضی و در راس آن قاضی القضاات قرار داشت .

داکتر حقوقی درحقیقت از بنیان گذاران هر دو اداره ٔ ٔارنوالی و نیز ستره محکمه افغانستان محسوب میشود و ابتکارت او در این دو ساحه میراث با ارزشی اند که با وجود نشیب و فراز های چار دهه اخیر، هنوز هم چرخاننده نظام قضائی موجود کشور را تشکیل میدهد.

مختصر سوانح:

داکتر ولید حقوقی دریک فامیل سرشناس اما غریب بتاریخ ۳ جوزای سال ۱۳۱۲ شمسی (۲۲ می ۱۹۳۴) در شهر کابل چشم بدنیا گشود؛ بعد از فراغت از لیسه استقلال، در سال ۱۳۳۴ شمسی (۱۹۵۵)

شامل پوهنخی حقوق و علوم سیاسی پوهنتون کابل گردید و پس از اخذ لیسانس (بدرجه اول) در عضویت کدر تدریسی آن پوهنخی پذیرفته شد. در سال ۱۳۳۹ (۱۹۶۰) با استفاده از یک بورس تحصیلی عازم کشور سویس شد و در یونیورسیتی دولتی (باسیون) در شهر جینوا به تحصیل ادامه داد. در سال ۱۳۴۴ (۱۹۶۵) با اخذ درجه دوکتورای دولتی در رشته حقوق جزا و حقوق عامه از آن یونیورسیتی به وطن برگشت و دوباره به حیث استاد در پوهنخی حقوق و علوم سیاسی پوهنتون کابل با رتبه علمی پوهندوی به تدریس پرداخت. در سال ۱۳۴۵ (۱۹۶۶) با حفظ حقوق استادی بحیث مشاور حقوقی صدراعظم وقت مرحوم محمد هاشم میوندوال با حق حضور در مجلس وزرا مقرر شد. در همان سال وقتی اداره جدید خارنوالی تأسیس میگردید، او بحیث معاون لوی خارنوال تحت اداره وزیر عدلیه وقت مرحوم داکتر عبدالحکیم طیبی تعیین شد که در تشکیل و انکشاف این اداره نقش بسزا داشت. متعاقباً هنگامیکه مرحوم داکتر محمد حیدر وزیر عدلیه مقرر شد، داکتر حقوقی درحالی که همه مسئولیت امور خارنوالی و تدریس در پوهنتون را بعهدده داشت، بمقام معینیت وزارت عدلیه ارتقا کرد.

با مطرح شدن استقلال قوه قضایه از قوه اجراییه برطبق قانون اساسی جدید و برای تشکیل

اداره عالی قضا زیر نام (ستره محکمه)، داکتر حقوقی در سال ۱۳۴۶ نخست بحیث آمر عمومی

اداری ستره محکمه و بعد از یک سال با اكمال سن قانونی ۳۵ سالگی با حفظ مقام آمریت عمومی اداری بحیث یکی از ۹ تن قضات دایمی ستره محکمه تحت رهبری قاضی القضاة مرحوم پوهاند داکتر عبدالحکیم ضیائی منصوب گردید.

در دوره سیزدهم انتخابات شورای ملی با انفاذ قانون انتخابات بوسیله فرمان تقنینی داکتر حقوقی

از طرف پادشاه بحیث رئیس عمومی کمیته مرکزی نظارت انتخابات تعیین شد.

در دوره چهاردهم شورای با آنکه پادشاه او را بریاست عمومی نظارت بر انتخابات بار دیگر توظیف کرد، ولی او از قبول آن بنابر ممانعت قانونی معذرت خواست و برای اولین بار در تاریخ کشور به فرمان پادشاهی جواب رد داد.

پس از سقوط رژیم شاهی در اثر کودتای ۲۶ سرطان ۱۳۵۲، داکتر حقوقی مثل بعضی دیگر از اراکین برجسته آن نظام از کار برکنار گردید و مدت چندین سال خانه نشین بود تا اینکه نظر به مشکلات اقتصادی فقط برای کمتر از یکسال بحیث معاون شرکت کوکاکولا در کابل ایفای وظیفه کرد، تا آنکه سه ماه بعد از کودتای ثور ۱۳۵۷ بنابر مخالفت های قبلی با گروه خلق و پرچم باز داشت و بعد از شکنجه های گوناگون در زندان مخوف پلچرخ زندان گردید که تقریباً ۱۹ ماه را در آنجا گذراند.

او بعد از تهاجم قوای متجاوز شوروی در اترعفو عمومی نام نهاد در ماه دلو ۱۳۵۸ در جمله آخرین گروپ زندان آزاد و به زودی به یک پست نمایشی بحیث مشاور وزارت عدلیه مقرر شد که فقط پس از دو هفته جهت تداوی مریضی که در زندان عاید حالش شده بود برای تداوی رهسپار کشور هند گردید و از آنجا به جرمنی پناهنده شد .

در ایام مهاجرت هر چند که او را مرگ بیش از سه سال مهلت نداد، ام در همان مدت کوتاه یکروز هم آرام نه نشست و بعد از فعال ساختن دفتر سیاسی پادشاه در روم ، در تاسیس یک گروپ سیاسی مسمی به (جمعیت تحکیم وحدت و مبارزه برای آزادی افغانستان) تحت ریاست مرحوم داکتر محمد یوسف صدراعظم سابق پرداخت و به حیث یک عضو فعال و برجسته ان گروپ در چندین کنفرانس های مهم در مورد آزادی افغانستان در اروپا و امریکا اشتراک نمود که از آنجمله میتوان از کنفرانس های منعقد در شهر ستوکولهم سویدن، معقر ملل متحد در نیویارک، واشنگتن دی سی ، لاس انجلس و سانفرانسکونام برد. اما مهم ترین آنها در حومه شهر مونتروی کشور سوئیس بود که در آن داکتر حقوقی با شرکت پانزده شخصیت برجسته افغانی بنابر دعوت عبدالمجید خان زابلی بتاريخ ۱۰ جولای ۱۹۸۱ بمنظور ایجاد یک حرکت سرتاسری افغانها اعم از تنظیم های جهادی و سائر گروپ های افغانی در داخل و خارج کشور اشتراک نموده است .

نگاهی به اهم خدمات محترم داکتر ولید حقوقی:

۱ - خدمات در امور خانونالی:

باساس ماده یکصدو سوم قانون اساسی ۱۳۴۳ تحقیق جرایم از طرف مدعی العموم که جزء قوه اجرائیه دولت است صورت میگیرد. بر حسب این ماده اداره جدید در چهارچوب وزارت عدلیه بنام خانونالی بوسیله فرمان تقنینی شاه تشکیل شد که وظیفه داشت تا امور تحقیقات جنائی و عدلی را که قبلاً از طرف پولیس انجام میگردید بعهدده گیرد .